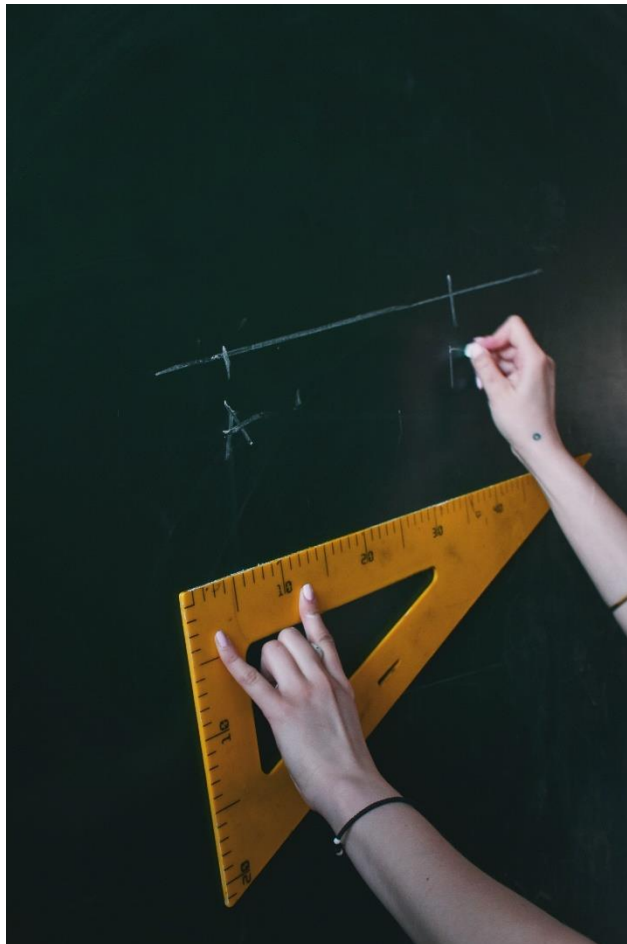

Lærerutdanningskoler - pilotprosjekt

Delrapport 2 – *Praksis og profesjon*

Frode Olav Haara
Eirik S. Jenssen

Sogndal 11.05.2021

Innledning

Ved Høgskulen på Vestlandet (HVL) – fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett (FLKI) er det høsten 2020 startet opp et fireårig pilotprosjekt (2020-2024) der HVL-FLKI har oppnevnt seks lærerutdanningsskoler (LU-skoler) blant de mange praksisskoler som er tilknyttet fakultet. Det grunnleggende målet for prosjektet er å utvikle et tett og likeverdig samarbeid mellom lærerutdanningsskoler og HVL-FLKI, og mellom skoleeier og HVL-FLKI. Etter pilotperioden skal prosjektet utvides til å gjelde samarbeid med flere grunnskoler i alle nærregionene (Stord, Bergen, Sogndal).

Parallelt med LU-prosjektet er det opprettet et følgeforskningsprosjekt som skal gå over tre år (høst 2020 – vår 2023) og har som oppgave å vurdere hva som fremmer og hemmer utviklingen og gjennomføringen av LU-prosjektet, med tanke på at prosjektet skal oppskaleres på sikt. Følgeforskningen vil følge LU-prosjektets utvikling og gjennom halvårlige delrapporter rette oppmerksomheten mot ulike sider ved prosjektet. Målet med delrapportene er å gi aktørene i LU-prosjektet grunnlag for å foreta eventuelle justeringer underveis. Sluttrapporten blir levert våren 2023 og vil være en del av grunnlaget for hvordan HVL kan videreføre og oppskalere prosjektet fra høsten 2024.

Vi viser til Delrapport 1 – *Forventninger* for oversikt over intensjoner og målsetting med følgeforskningsprosjektet, og vår forståelse av følgeforskningens rolle.

Følgeforskningsprosjektet vil underveis i prosjektperioden sette søkelys på forskjellige aktører, og vil ha ulike perspektiv i delrapportene etter hvilken fase prosjektet er i. Det første året vil ha størst oppmerksomhet rettet mot forventningene til ulike aktører. Andre og tredje år vil gi størst oppmerksomhet til ulike tiltak og aktiviteter innenfor prosjektet, mens tredje år vil ha mest oppmerksomhet knyttet til endringsprosesser og virkning:

- Delrapport 1: Forventninger
- Delrapport 2: Praksis og profesjon
- Delrapport 3: Studenter
- Delrapport 4: Fou
- Delrapport 5: LU-skole

Hele veien vil vi søke å identifisere fremmende og hemmende faktorer for LU-prosjektets utvikling.

Temaet for Delrapport 2 er forventninger knyttet til *praksis og profesjon* hos sentrale aktører. I Delrapport 1 ble oppmerksomheten rettet mot generelle forventninger til samarbeidet mellom LU-skolene og lærerutdanningene i HVL-FLKI, mens denne delrapporten ser spesielt på praksis og profesjon gjennom disse forskningsspørsmålene:

Hvilke forventninger har 1,2,3 til at LU-prosjektet vil:

- *Bidra til økt kapasitet og høy kvalitet i praksisopplæringen*
- *Styrke relevans i forskning- og utviklingsarbeid*
- *Bidra til kompetanseutvikling og kvalitetsutvikling i barnehage, skole og HVL*
- *Bidra til å styrke lærerutdanningen gjennom økt integrasjon mellom profesjonsfag og praksis i utdanningen*

- *Utvikle og prøve ut nye former for samarbeid mellom barnehage, skole og HVL*

1= LU-kontakter ved LU-skolene, 2= praksiskoordinatorer, 3=profesjonsveiledere

Praksis og profesjon

Partnerskapet mellom HVL-FLKI og lærerutdanningskolene skal sikre en lærerutdanning som oppleves som faglig krevende og givende for både studenter og ansatte. Et mål er å utvikle studieprogrammer med «undervisning basert på forskning av høy kvalitet, og med relevans for praksis» og hvor «profesjonsretting og sammenheng mellom studiens elementer» ivaretas (Kunnskapsdepartementet, 2017). Et slikt sammensatt siktemål krever samarbeid mellom flere aktører både i LU-skolene og ved HVL-FLKI. Siktemålet i denne delrapporten, hvor prosjektet fremdeles er i sitt første år, er å fange opp sentrale aktørers forventninger til samarbeidet om praksis og profesjon.

Praksisopplæring (i lærerutdanning) og undervisning på campus er de to arenaene som skal ivareta dette sammensatte siktemålet. Dette er to arenaer som tradisjonelt har fungert side om side (Kunnskapsdepartementet, 2017; Lillejord & Børte, 2017), og det er blitt pekt på at en utfordring i lærerutdanningene handler om at det er lite samarbeid og lite etablert enighet om hva som kjennetegner god utdanningspraksis mellom praksislærerne i praksisskolene og faglærerne på campus (Lillejord & Børte, 2017), og at undervisningen på campus ikke samsvarer med kunnskapen vi har om hvordan læring skjer best. LU-prosjektet gir mulighet til å utfordre slike tradisjoner, for eksempel ved å se om praksis kan utvides til å gjelde utover praksisperiodene, hvordan profesjonsperspektivet kan styrkes ved å marmorere praksis sterkere inn i campusundervisningen, og hvordan teori og praksis kan berike hverandre.

I løpet av de fem studieårene i grunnskolelærerutdanningen skal studenten gjennomføre 110 dager veiledet praksis og fem dager observasjonspraksis. Kort fortalt har grunnskolelærerstudenten ved HVL-FLKI i dag praksis hvert semester (2-4 veker), og på samme praksisskole i de to semestrene som utgjør et studieår (Denne framstillingen tar ikke hensyn til eventuelle planrevisjoner som er gjort i løpet av vårsemesteret 2021). Studentene bytter praksisskole mellom studieårene. Det foreligger informasjon og retningslinjer for grunnskolelærerutdanningspraksis ved HVL-FLKI på HVL-FLKI sine nettsider, og vi viser til denne for fakultetets rådende informasjon om retningslinjer, omfang, organisering, aktørers ansvarsforhold og samarbeid mellom høgskolen og praksisfeltet. I tillegg til innholdet på FLKI sine nettsider knyttet til praksis i grunnskolelærerutdanning består samarbeidet mellom FLKI og praksisskoler blant annet av planleggingsarbeid mellom praksisadministrasjon og praksisskoler, med vekt på fordeling av praksisgrupper til praksisskoler. Det er også annen planleggingskontakt mellom praksisadministrasjon og praksisskoler som ikke er omtalt eksplisitt på nettsidene, for eksempel vedrørende skoleovertakelsespraksis.

Det er i dag ikke formalisert samarbeid mellom praksisadministrasjon og profesjonsveiledere/faglærere knyttet til samarbeid mellom fag i grunnskolelærerutdanningene og praksisskoler. Slikt samarbeid er formelt direkte mellom faglærerne knyttet til et studentkull (v/profesjonsveileder) og praksisskoler (Jmf. Mandat for profesjonsveiledere, og Retningslinjer for grunnskolelærerutdanningspraksis).

Etter Delrapport 1 – *Forventninger* har Styringsgruppa for LU-prosjektet iverksatt arbeid som har medført flere organisatoriske tiltak. Blant disse er det især tre tiltak som møter framlagte forventninger til aktivitet tilknyttet LU-skolenes deltakelse og mulighet til å bidra inn mot grunnskolelærerstudentenes praksis og profesjonsretting:

1. Det har blitt opprettet en LU-prosjektledergruppe, og tre regionale LU-prosjektgrupper. I hver LU-prosjektgruppe er blant annet LU-kontakten ved hver skole representert.
2. Det har blitt lyst ut funksjoner og gjort tilsetninger som fou-kontakt ved de tre campusene knyttet til hver av de seks LU-skolene i 15% stilling, og denne fou-kontakten og LU-kontakten vil være bindeleddet mellom HVL-FLKI og den enkelte LU-skole. Fou-kontakten blir slik vi har forstått det medlem i den regionale LU-prosjektgruppa.
3. LU-prosjektet skal komme i gang med fou-aktivitet på tre nivå, slik de identifiseres i Prøitz m. fl. (2020); der nivå 1 handler om samarbeid om undervisning og faglige møter knyttet til praksisgjennomføringen. Aktivitet på nivå 1 knyttes til studenters praksis og initieres av fagmiljøene og/eller skolene i forbindelse med praksisperioder. Fou-kontakten ved HVL-FLKI og LU-kontakten blir organisatorisk sentrale i dette, blant annet ved å informere faglærere om samarbeidsmuligheter med LU-skolen, og å strukturere henvendelser fra faglærere. Dette kan bety tolker vi til at fou-kontakten overtar noe av det faglige kontaktansvaret som i dag ligger hos profesjonsveileder, for samarbeid med LU-skolen som fou-kontakten er tilknyttet. Styringsgruppa poengterer at «For at vi skal få til et utvidet og bedre samarbeid på dette nivået er det viktig at vår egen organisasjon, inklusive fagmiljøene som har ansvar for det praksisforberedende arbeidet i fagene, informeres, aktiveres og ansvarliggjøres.» (Referat fra møte i Styringsgruppa 15.01.21), og at slikt samarbeid på kort sikt er viktig å få etablert. Dette handler om å styrke førstelinjesamarbeidet om praksis og profesjon i grunnskolelærerutdanningsstudiet.

Oppsummert heter det i kontrakt for lærerutdanningskoler (Ref. 19/03171) blant annet at det tette og likeverdige samarbeidet mellom LU-skoler og HVL skal bidra til å styrke lærerutdanningene gjennom økt integrasjon mellom profesjonsfag og praksis i utdanningen (Under avsnitt 3.3). Dette er nærmere spesifisert gjennom identifisering av ansvar som legges til LU-skolene og HVL-FLKI, og til HVL-FLKI alene (under avsnitt 5). Sentrale, operative aktører i tilrettelegging for dette samarbeidet er så langt i LU-prosjektet: LU-kontakten ved hver LU-skole, profesjonsveilederne ved HVL-FLKI og praksiskoordinatorerne ved HVL-FLKI.

Utvalg, metode og analyse

Datamaterialet til delrapport 2 er samlet inn ved hjelp av individuelle intervju og gruppeintervju. Alle intervju er gjennomført via Zoom.

Vi besluttet å bruke gruppeintervju i innhenting av data fra profesjonsveiledere og praksiskoordinatorer. Dette valgte vi fordi denne intervjuformen åpner for deltakernes meningsutveksling og mulighet for sammen å utvikle tankerekker og assosiasjoner basert på hverandres erfaringer. Praksis og profesjon er stikkord som ligger svært sentralt i profesjonsveiledernes og praksiskoordinatorernes arbeidsoppgaver ved HVL-FLKI sin organisasjonsstruktur, og derfor ville vi invitere intervjudeltakerne til sammen å se etter felles perspektiv, muligheter og utfordringer knyttet til forventningene til disse posisjonene.

Profesjonsveilederne ble samlet campusvis, mens praksiskoordinatorene ble samlet på tvers av campuser da det er få praksiskoordinatorer ved hver campus. De seks LU-kontaktene ble intervjuet hver for seg, da de representerer sin skoles erfaringer og forventninger.

Vi intervjuet i alt åtte profesjonsveiledere knyttet til grunnskolelærerutdanningene (henholdsvis tre, tre og to fra de tre campusene) og tre praksiskoordinatorer ved HVL-FLKI der alle tre campus var representert. Det var lett å få til intervjuavtaler, og alle intervjuene ble gjennomført digitalt. Gruppeintervjuene varte mellom 45 – 60 minutter. Både gruppeintervjuene og intervjuene med de seks LU-kontaktene ble gjennomført av én intervjuer, og lydopptak ble gjort ved hjelp av opptaksfunksjonen i Zoom. Intervjuene med de seks LU-kontaktene varte mellom 15 – 30 minutter.

Intervjuene ble transkribert, og det er blitt gjort en empirinær analyse uten at vi har trukket inn teori i særlig grad. Vi har strukturert gjennomgangen av intervjuene ved hjelp av noen sentrale kategorier fra intervjuguiden, og gjennom åpen koding justert og supplert med kategorier som har vokst frem gjennom intervjuene, og vår gjennomlesing av transkripsjonene.

Funn

Analysen gjort i arbeidet med Delrapport 2 viser at ordningen med LU-prosjektet har hatt en positiv utvikling. Mens første delrapport tegnet et bilde av at LU-skolene var «satt på vent», viser denne undersøkelsen en stor økning i kommunikasjon og samarbeid mellom HVL-FLKI og LU-skolene, og flere ordninger og avtaler er under utvikling. Det ligger også en positiv forventning til fortsettelsen, og informantene skisserer i tillegg hva som er ønskede utviklingspunkt og mulige retninger samarbeidet kan ta.

Vi har i denne delrapporten valgt å dele funndelen i kategoriene: «positivt samarbeid og kommunikasjon», «forventninger om fortsettelsen» og «opplevde utviklingspunkt». Det betyr at tema, mer enn aktørene er utgangspunkt for presentasjonen av funnene.

Positivt samarbeid og kommunikasjon

I intervjuene kommer det tydelig frem at samarbeid og kommunikasjon mellom HVL-FLKI og LU-skolene har kommet i gang på flere områder. Praksiskoordinatorene sier for eksempel at de tar LU-skolene oftere i bruk enn andre skoler, siden de vet at de er positive, foroverlente og har søkt om å få være en LU-skole. Den største utviklingen har nok LU-skolene opplevd. Ved oppstarten hadde de et nokså uklart bilde av organiseringen ved HVL og opplevde den interne sjargongen og forkortelsene (FLKI, IPRS, LU-møte, profesjonsveileder etc.) som forvirrende og en terskel de måtte komme over. Nå har LU-kontaktene noe større oversikt over hvem som sitter med ulike funksjoner og noe større forståelse av stammespråket, selv om enkelte fortsatt synes dette er utfordrende. En LU-kontakt sier at det hjelper å ha noen kjente fjes og navn som går igjen. En profesjonsveileder trekker også frem det positive ved å ha et begrenset antall skoler å forholde seg til: «Jeg ble kjent med veldig mange av lærerne, inspektør...og det gjorde det så lett å sende en melding, e-post osv. og da hadde vi en løpende dialog og ikke bare noe som skal skje to ganger i året. Vi kan forberede studentene på det som kommer. Vi kan gi dem tilstrekkelig opplæring i

forhold til det som de holder på med ved den aktuelle skolen, osv. Så blir det gjerne slik at vi som faglærere kan stikke innom og få tilbakemelding på om det er noe vi skal justere, noe de trenger hjelp til, og ikke minst se nye muligheter innenfor forskning.»

En av faktorene som har bidratt til bedre samarbeid og hyppigere kontakt, er etableringen av faste møteformer mellom prosjektgruppa og LU-skolene. Både **LU-prat og LU-møtene** blir trukket frem som positive tiltak og noe en bør bevare. Disse jevnligte møtepunktene gir LU-skolene en opplevelse av å være deltaker i LU-prosjektet. En LU-kontakt sier dette om LU-møtene og LU-praten: «Det skjerper oss litt. At ting går seint, det vet vi, men når vi først kommer i gang så kan ting akselerere og så er vi oppe og går før vi vet ordet av det.» En annen positiv kontakt med høgskolen som LU-skolene trekker frem er invitasjonen til å delta på **konferanser og faglige nettmøter**: «Nå var jeg med på en konferanse der NOKUT var arrangør. Det synes jeg var veldig interessant, veldig mange bra innlegg og jeg fikk et innblikk i høgskoleverden som jeg ikke hadde fra før.» En annen LU-kontakt trekker frem GLU-fagdager: «Og det var veldig spennende. Da var det folk fra LU-skolene, høgskolen og akkurat hvor forskjellig vi ser på dette, akkurat hva som er praksisnært og profesjonsnært. Spennende.» Slike møteplasser synes å gi aktørene større forståelse og innsikt i hverandres ståsted, noe som kan være en forutsetning for videre samarbeid. Spontant i et intervju kommer det fra en LU-kontakt: «Jeg fikk akkurat en mail om å delta på en literacy-dag, og jeg gleder meg til det, for da får jeg vite mer». Invitasjoner til slike fagdager og konferanser gir opplevelser av å være tilknyttet et prosjekt, enten de bidrar med innspill eller bare er tilhører.

Den enkeltfaktoren som de fleste trekker frem i positive ordelag, er etablering av **fou-kontakt**. Ordningen er ennå ikke kommet i gang, men det er knyttet store forventninger til at denne stillingen skal gjøre samarbeidet og kommunikasjonen mellom HVL og LU-skolene enklere og mer oversiktlig. En LU-kontakt ser det positive i å få samkjørt henvendelsene: «Det er så mange aktører, og det er uklart når det er mange forskjellige som inngår avtaler og...jeg tror det blir kjempelurt. Og hvis den personen kan samarbeide med den læreren vi har plukket ut som LU-kontakt, og den læreren som går inn i en delt stilling, så kan det begynne å svinge, tenker jeg!»

Et av de konkrete tiltak som flere av skolene har inngått eller i ferd med å inngå avtaler om er **delte stillinger**, der lærere underviser både på campus og i grunnskolen. Det er knyttet forventninger til at dette skal bidra til å gjøre undervisningen på campus mer profesjonsnær og undervisningen i skolen mer forskningsbasert. **Hospitering** er et annet punkt som alle LU-kontaktene trekker frem og som synes å bli godt mottatt hos LU-skolene: «Det var i alle fall stor interesse her for å ta imot folk». Noen skoler ser på dette som noe de også kan få nytte av. En skoleleder sier at de har meldt tilbake at de «synes den refleksjonsdelen bør være litt større enn det som er skissert, slik at våre lærerteam kan få delta i refleksjoner som kan gi dem litt input, at det ikke bare blir noe som høgskolelæreren trenger, men også noe fruktbart for oss da. Så det tenker jeg kan bli interessant og nyttig.»

Utviklingen av delte stillinger, hospitering, invitasjoner til seminarer og fagdager, LU-prat med mer, er eksempler på tiltak som synes å styrke og utvikle samarbeidet mellom HVL og LU-skolene.

I tillegg til disse konkrete tiltakene har det også vært en del kontakt og **utveksling av lærerkrefter** mellom HVL og LU-skolene. Det handler om invitasjoner til å bli med i forskningsarbeid av ulik størrelse, at lærere har vært på campus og undervist og at høgskolene har tatt kontakt med LU-skolene for å få tilgang på spesielle praksissituasjoner (f.eks. observasjon av utviklingssamtaler med foreldre). Flere LU-skoler er på tilbudssiden, noe som også profesjonsveilederne trekker frem: «Vi har fått forelagt en mulighet for at studenter skal kunne komme ut på skolen for å prøve ut undervisning for elever....Vi er inviterte til å komme ut og ta en kroppsøvingstime rett og slett! Og prøve ut slike caser eller at for eksempel to-tre studenter reiser ut og observerer en lærer, eller låner en klasse. Det er en måte å arbeide på som kan bidra til mer praksisnærhet. Men så er det jo en utfordring knyttet til logistikk og koordinering, sant?»

Skolene er opptatt av å få noe tilbake fra høgskolen, i form av kvalitetsutvikling og kompetanseheving. Noen skoler nevner at de har fått tilbud om skolebasert **veilederutdanning**, der alle lærerne har mulighet til å ta etter- eller videreutdanning i veiledning. Denne kompetansehevingen skal styrke kvaliteten på studentveiledningen og som koordinatorene sier: «kanskje får vi også flere til bli praksislærere.» Mulighet for å få noe tilbake, opplever enkelte at de kan få i forskningsprosjektet som de omtaler som literacy-prosjektet: «så får jo vi tilbake, skal vi kalle det så enkelt som kunnskap. Her er jo lærere som har vært utdannet for mange år siden, og plutselig så får vi kanskje en ny kunnskap om hva som er innenfor forskningsmiljøet, for eksempel vi får en ny giv og lyst til eventuelt å lese oss opp på ting som vi, ja...jeg tenker at det er absolutt en fin ting både for oss og for høgskolen.»

En profesjonsveileder forteller at en LU-kontakt er invitert til å delta/bidra på en workshop for masterstudenter, med tanke på å ivareta profesjonsrelevansen. Slike invitasjoner blir mottatt med interesse: «Jeg gleder meg kjempemasse. Det blir spennende å høre hva studentene tenker, hva de har lyst til å skrive om og hva de har lyst til å komme ut i skolen og undersøke. Jeg håper vi kan finne noe som vi kan få et samarbeid rundt. Så slike ting synes jeg er kjempeflott. Veldig spennende. Å komme inn på høgskolen og få litt ny inspirasjon og høre hva studentene tenker der.»

Skoleovertaking blir nevnt som et positivt eksempel på samarbeid mellom LU-skolene og HVL. Gjennom planleggingsprosessen og gjennomføringen av skoleovertakingen er det behov for mye koordinering og de to miljøene kommer nærmere hverandre. Lærere blir tatt med på diskusjoner om organisering av lærerutdanning og plassering av praksisuker «Vi har liksom litt vi skulle ha sagt».

Alle de nevnte tiltakene og samarbeidsformene viser at prosjektet er i en annen fase enn for et halvt år siden. Mange aktiviteter er på gang, både når det gjelder forskningssamarbeid, utviklingsarbeid, utveksling av lærerkrefter mellom skolene, strukturelle ordninger som hospitering, delte stillinger og skoleovertaking. Mye er kommet i gang i løpet av kort tid. Vi ser også eksempler på at de to LU-skolene i en region finner hverandre, både i felles møter, felles spørsmål, felles muligheter, felles utfordringer og felles interesser. I sum vil dette forhåpentligvis komme studentene til gode. En profesjonsveileder forteller om praksiserfaringer fra en LU-skole: «4GLU studentene har vært på en LU-skole, og de som har vært på den ene skolen, har gitt veldig gode tilbakemeldinger på god oppfølging».

Forventninger til fortsettelsen

LU-skolene vil gjerne ta plass i samarbeidet med FLKI når det gjelder å gjøre grunnskolelærerutdanningene mer praksis- og profesjonsrettet. Dette er felt som de kan mye om og hvor de har mye å bidra med. De ønsker gjerne å være med å medvirke program for fagdager og evalueringer i etterkant. Praksiskoordinatorerne har sett nytten av å samarbeide med praksislærere og vil gjerne at de kan bidra på en rekke områder: «Jeg tror vi har veldig mye å hente ved å engasjere praksislærerne mer i det som skjer på høgskolen. Vi må bli mye flinkere i å invitere dem inn. Jeg tenker at praksislærere kunne vært engasjert i nesten alt vi holder på med. Nettsiden, evalueringsskjema, vurderingsskjema. Nettsiden, hvordan finne godt frem, hvordan vi tenker og jobber når vi skal ha fagdager, invitere praksislærere inn på kurs og at de kunne vært mer involvert der,...ja det er mye de kunne vært involvert i.»

Selv om det i intervjuene kommer fram en rekke positive trekk i utviklingen av LU-prosjektet, kommer det også fram punkt hvor LU-skolene peker på uklarheter som gjelder dagens praksisordninger og prioriteringer som gjøres i grunnskolelærerutdanningene. Det gjelder:

1. Praksisorganiseringen i grunnskolelærerutdanningene, hvordan den er og hvorfor FLKI har organisert det slik.
2. Den sterke prioriteringen av fagspesifikke arbeidskrav som skal gjennomføres i praksisperiodene, framfor en mer helhetlig erfaring som lærer.
3. For LU-kontaktene er det uklart hva som er forskjellen på rollene til en profesjonsveileder og en faglærer. For dem er poenget at det er en grunnskolelærerutdanner ved FLKI som er kommet til deres skole for å møte dem og studentene.

LU-skolene er altså samstemte på at framdrift og samarbeid begynner å få mer tydelige konturer, men de er også klare på at det er et opplevd behov for å lære å kjenne FLKI og strukturene bedre i grunnskolelærerutdanningene. Det er utfordrende å oppleve hvor stor og uoversiktlig FLKI er for mindre institusjoner som står utenfor HVL, både i forhold til planlegging, gjennomføring og evaluering. Tilsettingen av fagtilsatte i FLKI i 15% stilling som **fou-kontakt** ved den enkelte LU-skole blir derfor satt stor pris på, og det knytter seg forventninger til etableringen av disse stillingene. Samarbeidet mellom LU-kontakt og fou-kontakt gir muligheter for å strukturere og synkronisere kontaktflaten mellom LU-skolen og utvikle en møtepunktsystematikk videre fra den som allerede er i ferd med å feste seg. Det forventes at fou-kontakten har hyppig kontakt med LU-skolen, og blir medlem i samarbeidsgrupper hvor LU-skolen, man er knyttet opp mot, er medlem.

Når det gjelder **delt stillinger**, er det forventninger til hvordan en slik stilling skal få et innhold. Her er det nødvendig at FLKI og LU-skolene sin intensjon med slike stillinger kommer tydelig fram.

LU-skolene viser raushet og fleksibilitet når de gjør seg tilgjengelige for grunnskolelærerstudenter utover vanlige praksisperioder. Dette begrunner LU-skolene med ønske om at det utdannes lærere som har fått muligheter til å prøve ut didaktiske tanker og idéer med elever i reelle situasjoner, og både feile og lykkes i slike utprøvinger. Som en av LU-kontaktene sa det: «Jeg vil jo gjerne at studentene skal komme hit og teste noe annet enn det de vet at virker... I en praksis, slik som lærerutdanningen har lagt det opp, i alle fall siden jeg gikk lærerutdanning selv på 90-tallet, så har det vært praksis i veldig faste former. Studentene

kommer og er to-tre uker på høsten og to-tre uker på våren, og vært vurdert av hverandre og en praksislærer som gir dem en karakter...og veldig mange studenter er opptatt av at dette her skal være utrolig stødig og stabilt, og de velger da det de vet virker fra før. Så jeg skulle ønske meg at det var en mer kreativt form, hvor man fikk teste ut ting som ikke nødvendigvis var testet ut før i et ekte læringsmiljø, med ekte elever.»

En positiv utfordring i denne forventningen ligger for eksempel i spørsmålet om hvordan en slik raushet kan trekkes veksler på i grunnskolelærerutdanningene. LU-skolene melder nemlig om relativt sparsommelig utnytting av slike muligheter hittil. En spenning ligger trolig mellom FLKI sin praksisorganisering (vi minner om sitatet fra Referat fra møte i Styringsgruppa 15.01.21 på side 4 i denne delrapporten), faglig-administrativ profesjonsorganisering, faglæreres organisering av emner de underviser i og reiselogistikk på den ene siden, og muligheten for både organisert og mer improvisert eller uorganisert punktpraksis på den andre siden. Denne spenningen gir uansett FLKI mulighet for å ta initiativ til å se på egne rammer og tradisjoner knyttet til praksis og praksisorganisering.

Profesjonsveilederordningen knyttet til grunnskolelærerutdanningene er en ung ordning, og intervjuene med et tilfeldig utvalg av profesjonsveiledere i studieåret 2020/21 viser at ikke alle profesjonsveiledere har klar forståelse av mandatet sitt. Det gjelder mest på syklus 2 som dette studieåret har profesjonsveiledere for første gang:

- Profesjonsveiledere i syklus 1 har en oppfatning av sin funksjon til å vektlegge veiledning og oppfølging av studenter i hele utdanningen, mens profesjonsveiledere i syklus 2 har en oppfatning av sin funksjon i retning praktisk organisering av møtepunkt med praksisfeltet. I syklus 2 kommer i tillegg studentenes interesse for faglig veiledning tydeligere til syne gjennom studiets innordning mot fag i masterløpet, og behovet for veiledning i forhold til profesjon oppleves å bli mindre.
- Profesjonsveilederne har et noe uklart inntrykk av hvordan de skal forholde seg til en koordinerende funksjon. Hva skal koordineres av en profesjonsveileder, og hva skal koordineres av andre? Praksiskoordinatorerne mener profesjonsveilederne ikke får god nok opplæring til å utføre oppgavene sine. Praksiskoordinatorerne får flere individuelle henvendelser fra profesjonsveiledere på syklus 2 om hvordan de skal utføre rollen og foreslår et minikurs for nye profesjonsveiledere.
- Det er en del faglærere som har profesjonsveilederverv som vet noe om LU-prosjektet, og har hatt kontakt med LU-skoler og LU-kontakter. Men dette er flyktig, og fremdeles tilfeldig basert. En av profesjonsveilederne som ble intervjuet ble bedt om å søke stilling som fou-kontakt, men informasjonen knyttet til dette var så knapp at hen vegret seg for å søke...og det var vanskelig å finne mer informasjon, mente hen.
- De intervjuede profesjonsveilederne er positive til opprettelse av en fou-kontakt fra HVL opp mot hver LU-skole, men det advares om at en slik kontakt ikke må begrenses til det som kan regnes som felles for alle studenter og faglærere. Her må, især på syklus 2, være rom for samarbeid knyttet til enkeltfag og fordypning i fag.
- Skoleovertakelse anbefales å ligge i 3.studieår, da erfaring fra studieåret 2020/21 viser at studenter i 4.studieår ikke kan arbeide med utprøving av forskningsmetoder i sitt fordypningsfag samtidig som de har skoleovertakelsespraksis. [Det er avklart i FLKI at skoleovertakingspraksis nå er lagt til 3.studieår.]
- Arbeidskrav i praksis i syklus 1 kan i større grad være profesjonsrettet, for eksempel knyttet til lærerrollen og i mindre grad fagspesifikke. Dette gjelder særlig i 1.studieår.

Intervjuene med profesjonsveilederne peker mye i samme retning som intervjuene med LU-kontaktene og praksiskoordinatorerne, når det gjelder informasjonsflyt, fou-kontakt og samarbeid om praksis. Det virker til å handle litt om det samme i FLKI som ved LU-skolene, og som en av LU-kontaktene tegnet et bilde av: «Det er litt strekk i laget», og mente at det er fremdeles ulik kjennskap til LU-prosjektet og hva det innebærer og gir av muligheter, mellom noen få og veldig mange. Det viser seg nemlig at flere av profesjonsveilederne som har blitt intervjuet først er tilbakeholdne med å si at de vet noe om LU, og om kontakt med LU-skoler, og så viser det seg gjennom intervjuene at flere, ja nesten alle de intervjuede profesjonsveilederne..., har hatt en eller flere slike kontaktpunkt, og noen til og med fått åpne og rause invitasjoner om å ta med studenter til skolen utenom praksis, gjennomføre opplegg, osv. Derfor er informasjonsflyten og kjennskapen til hverandre noe som det forventes at bedrer seg, men den kan fremdeles komme fram mer formelt fra for eksempel programledelsesnivå. Koronapandemien har naturlig nok lagt en demper på muligheten for å fokusere på informasjonsutveksling og samarbeidsutvikling i store, fysiske møter, og gjennomføring av slike møter er tiltak som forventes å kunne bidra til å styrke LU-prosjektet på alle måter.

Det skal også nevnes at organisasjonene som er med i LU-prosjektet har ulik størrelse, med FLKI på den ene siden, og LU-skolene på den andre siden. Det virker inn på rytmen i utviklingen av oppmerksomheten rundt prosjektet i organisasjonene. I FLKI vil ting ta tid, der en grunnskole i mange sammenhenger kan hive seg mer rundt. Det handler nok mest om at dynamikken og fleksibiliteten vil være forskjellig i organisasjoner av ganske ulik størrelse. En stor båt trenger mer tid på å justere kurs og fart enn en mindre båt...

Opplevde utviklingspunkt

I Delrapport 2 er det fokusert på praksis og profesjon knyttet til LU-prosjektet, og det er mange positive signaler. Samtidig genererer dette nye forventninger, og det medfører identifisering og behov for oppmerksomhet om (både kjente og) nye utviklingspunkt. Gjennom arbeidet med Delrapport 2, og med oppmerksomhet til det som kom fram i Delrapport 1, anbefaler vi at det sees på følgende punkt:

1. Opprettelse av en fou-kontakt sees av alle involverte på som et godt tiltak, og det skaper forventninger til det videre arbeidet. Det sees særlig til kommunikasjonskonsentrasjon mellom LU-kontakt og fou-kontakt. Her er likevel momenter å ta tak i; for eksempel fordeling av roller med profesjonsveiledere, hva er fou i forhold til LU-skolene?, og hvilke behov er det for systematikk og struktur, og av hvem skal hva av dette ivaretas? Kort sagt må innholdet i fou-kontaktens samarbeid med LU-skolen avklares og kommuniseres videre til alle som bør kjenne til muligheter samarbeidet med den aktuelle LU-skolen gir.
2. Det kommer til syne en spenning mellom praksisfeltet og fagene i grunnskolelærerutdanningene. Er FLKI for opptatt av fag i praksisarbeidskrav for tidlig i praksisløpet? Og gir dette mer distanse enn nærhet til profesjon? Hva bør studentenes praksis handle om i første studieår? Andre studieår? Fjerde studieår? LU-skolene legger fram flere eksempler på ønsker om et mer generelt fokus på profesjon, og støttes i intervjuene i dette av noen profesjonsveiledere knyttet til de første studieårene.
3. På syklus 2, der man ennå delvis bryter helt ny mark i utdanningene (de første studentene begynner i 5.studieår høsten 2021) er det foreløpig litt usikkerhet i forhold til samarbeid med LU-kontakter, da studentene har et fordypningsfagfelt og forskerfokus i økende grad. Profesjonsveiledere i syklus 2 opplever at studentene ikke ser i retning LU-kontakter og praksisskoler for råd og innspill til sine masterprosjekter, de går til faglærerne ved FLKI,

- og vil først ha kontakt med LU-skolene når det skal samles inn data. Praksis- og profesjonsfokuset kommer altså noe mer i bakgrunnen, ifølge en profesjonsveileder.
4. Det må utvikles en struktur og forventningsavklaring knyttet til mulighet for å samle inn data til masteroppgaver. Profesjonsveiledere vi har intervjuet som er knyttet til syklus 2, poengterer at anbefalingen om å dele data i forskergrupper fratrukker masterstudentene noen dimensjoner i forskningsarbeidet knyttet til et masterprosjekt (selv om andre dimensjoner kan styrkes), og at det er en marginal gruppe studenter som kan få tilgang til slike data. Majoriteten må skaffe dem til veie på annet vis. Her ser vi LU-skolene sin forventning om å bidra, men det er allerede noe overraskende for dem å se hvor mange tilfeldige henvendelser som kommer til skolene, og de er klare på at det er leit og lite ønskelig å måtte si nei. Her trengs systematikk og forventningsavklaringer.
  5. Det er mange ønsker og tanker og forslag fra LU-skolene om punktpraksis, drop-in-økter med elever, utveksling av lærere, hospitering, osv. Dette har mange gode intensjoner og sider ved seg, men hvordan er det med de praktiske, økonomiske og logistiske muligheter for dette, og er dette faglig ønsket fra grunnskolelærerutdanningene sin side...? Og hva med status av slik praksis- og profesjonsprioritering om ikke det er noe evaluering/vurdering i det? Vil studenter da prioritere det...?
  6. Det er opprettet 15% stilling som fou-kontakt med alle seks LU-skoler i pilotutprøvingen. Hvordan blir det med en slik ordning ved eventuell utvidelse av LU-skoleordningen...?

Hovedpunktet som Delrapport 2 peker på blir: Dersom FLKI ønsker å gjøre praksisnærhet til en større del av lærerutdanningen, generelt og i fag; hvordan kan LU-skolene være en aktør i en slik utvikling? Kan de involveres i utvikling av ordninger som skal gjelde for alle praksisskoler knyttet til FLKI? Det kan være utvikling av system for forberedelse og evaluering av praksis, eller å invitere LU-skolene til å være med og utvikle innholdet i praksisnærhetskomponenten i profesjonsveilederfunksjonen. Det bør i så fall skje på flere nivå. Forskjell i syklus 1 og syklus 2? Progresjon i profesjonsnærhet? Progresjon i fagnærhet?

I arbeidet med denne delrapporten har vi opplevd stor iver når det gjelder praksis og profesjon som tematikk, og vi har hentet inn erfaringer og meninger fra LU-skolene, praksiskoordinatorer og profesjonsveiledere. Flere grupper av aktører bør være representert i et slikt fokus som denne delrapporten tar opp, for eksempel studentene. Denne interessegruppa vil være øremerket fokus i Delrapport 3 i LU-prosjektet, som kommer høsten 2021. Ut ifra intervjuene gjort i forbindelse med Delrapport 2 observerer vi blant annet erfaringer av at studenter ikke nødvendigvis har anledning til eller ønsker å benytte seg av alle muligheter som blir gjort tilgjengelig, dersom de ikke er obligatoriske eller på annen måte del av et faglig emne. Det gjelder å delta i praksisnære opplegg på praksisskoler, workshops som blir arrangert der LU-kontakt er sentral, prosjekter som ligger utenom timeplanfastsatt undervisningstid, osv... Dette, og mer til, kommer vi inn på i Delrapport 3, fra studentenes ståsted og perspektiv.